

J. Górski, R. Naglik, T. Wichman, M. Zając

Opatkowice, st. 2, gm. Proszowice,
woj. krakowskie, AZP 99-60/6

Informator Archeologiczny : badania 25, 34-35

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kichary Nowe, st. 2 „Pole Bolenia”, gm. Dwikozy, woj. tarnobrzесьkie patrz neolit
Krzywońity, st. I, gm. Huszlew, woj. białskopodlaskie patrz młodszy okres przedrzymski — okres
wpływów rzymskich

Łęg, st. 2
gm. Połaniec, woj. tarnobrzесь-
kie
AZP 95-69/1

Spółka „Archet”

Badania prowadzili dr J. Kalaga, dr A. Waluś, dr hab. R. Mazurowski ze s-ki „Archet”, kierownictwo merytoryczne dr B. Chomentowska. Finansowane przez Elektrownię Połaniec. Pierwszy sezon badań. Stanowisko wielokulturowe, głównie kultury trzciniecka i łużycka.

Stanowisko położone jest na lewym brzegu rzeki Czarnej, w pobliżu jej ujścia do Wisły, na terenach zalewowych, przecięte i częściowo zniszczone przez wał przeciwpowodziowy. Zostało odkryte w trakcie badań powierzchniowych. Archeologiczne prace ratownicze podjęto na skutek zagrożenia wynikłego ze zlokalizowania na jego terenie oczyszczalni ścieków. Zbadano obszar ok. 1900 m², odkrywając na nim głównie ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej i grupy tarnobrzесьkiej kultury łużyckiej. Zarówno osadnictwo trzcinieckie, jak i łużyckie manifestuje się występowaniem jam oraz materiału ceramicznego w ziemi ornej między obiektami i w obiektach. Zadokumentowano 240 obiektów, z których ok. 40 można uznać za naturalne zagłębienia terenu z okresu istnienia osad, w których to zagłębieniach kumulowała się warstwa kulturowa z pewną ilością materiału zabytkowego. Następną 40-50 obiektów to ślady po słupach bądź palach związanych zapewne z zabudową naziemną osad. Pozostałe obiekty to jamy, których funkcja nie może być jednoznacznie określona. Obiekty z materiałem łużyckim na ogół miały w planie kształt owalny, w przekroju nieckowaty. Obiekty z materiałem trzcinieckim były bardzo regularne w planie, koliste, w przekroju stożkowate, być może ściany miały wykładane jakimś materiałem organicznym. Poza materiałami trzcinieckimi i grupy tarnobrzесьkiej z III okresu epoki brązu i wczesnego okresu halsztackiego, wystąpiły fragm. ceramiki kultury amfor kulistych, kultury ceramiki dołkowo-grzebykowej i kultury linińskiej, zaś wśród zabytków krzemienych wyróżniono materiały schyłkowopaleolityczne, mezolityczne, neolityczne i z I-II okresu epoki brązu. Z innych zabytków na uwagę zasługuje sierp z brązu typu Zależę.

Badania będą kontynuowane.

Łopiennik Dolny, st. 3, gm. Łopiennik Górny, woj. chełmskie patrz neolit
Mydlów, st. 37 i 38, gm. Iwaniska, woj. tarnobrzесьkie patrz neolit

Opatkowice, st. 2
gm. Proszowice, woj. krakow-
skie
AZP 99-60/6

Muzeum Archeologiczne w Krakowie

Badania przeprowadzili mgr mgr J. Górski (autor sprawozdania), R. Naglik, T. Wichman i M. Zając. Zorganizowane przez Konserwatora Zabytków Archeologicznych mgr. A. Matogę. Osady z I i II okresu epoki brązu.

Stanowisko położone jest na cyplu w widłach Szreniawy i Ścieklca, w miejscu zwanym „Ogrodzisko”. Badania przeprowadzone w ostatniej dekadzie października miały charak-

ter wybitnie ratowniczy. Wykop o powierzchni ok. 87,5 m² założono w miejscu, gdzie ma powstać budynek mieszkalny. Odkryto 7 obiektów: 4 jamy kultury mierzanowickiej, 2 jamy kultury trzcinieckiej i dołek posłupowy bez materiału. Wśród obiektów kultury mierzanowickiej na uwagę zasługuje trapezowata jama nr 4 o gł. 240 i śr. 300 cm. Znalaziono w niej przynajmniej 8 całych naczyń w typie zasobowym oraz olbrzymią ilość kości zwierzęcych, wyrobów krzemiennych i kamiennych. Zabytki mierzanowickie można datować na starszą fazę tej kultury. Na dnie jednej z jam kultury trzcinieckiej znaleziono duże części jeszcze nieokreślonych szkieletów zwierzęcych w towarzystwie naczynia nawiązującego do tzw. mis miernowskich.

Materiały znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Krakowie.

W miarę potrzeb konserwatorskich badania będą kontynuowane.

Rybiny, st. 17
gm. Topólka, woj. wrocławskie

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Zakład Prahistorii Polski Instytutu
Prahistorii w Poznaniu

Badania prowadził mgr Przemysław Makarowicz. Finansowane przez Wojewodę Wrocławskiego oraz władze gminy Topólka. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko lub miejsce kultowe(?) ludności kultury iwieńskiej.

Badania wykopaliskowe obiektu przeprowadzono po dokonaniu wiosną 1991 r. szczegółowej prospekcji terenu, w trakcie której zarejestrowano na powierzchni źródła ruchome tzw. grupy południowo-wschodniej kultury iwieńskiej. Układ źródeł sugerował odkrycie pozostałości (znacznym stopień zniszczenia) 5–6 kurhanów, o niewidocznym już nasypie. W jednym tylko przypadku (tzw. kurhan A) zaobserwowano kolistą warstwę czarnej gleby ok. 9 m śr., wewnątrz której koncentrował się materiał ruchomy.

Badany obiekt, zajmujący około 2000 m² powierzchni zlokalizowany został na nadzalewowej terasie kemowej rzeki Zgłowiączki, ok. 300 m na północ od jej koryta, przy szosie Orle-Lubraniec, w bezpośredniej bliskości (300 m na północny wschód) osady ludności grupy południowo-wschodniej kultury iwieńskiej (Rybiny, st. 14) datowanej metodą C₁₄ na 1520±80 B. C. conv.

W roku 1991 eksplorowano tzw. kurhan A, dokonując rozpoznania obszaru o powierzchni 165 m². Odnotowano: szczątkową warstwę nasypu (20–25 cm miąższości), konstytuowanego przez glebę prawdopodobnie pochodzenia bagiennego (naniesioną z pobliskiej doliny), ok. 9 m śr.; poniżej warstwę podglebia, zbudowaną z różnych stanów zmieszanej gleby (słabo i średnio zbielicowanej), o kształcie nieckowatym i zróżnicowanej miąższości (30–40 cm). Spąg obiektu docierał do niejednolitego poziomu gliny i żółtego piasku, na tle którego występowały liczne pasma pseudofibrów. W rzucie poziomym obiekt posiadał dwie koncentryczne warstwy: wewnętrzną — intensywnie brunatnobrązowoczarną oraz zewnętrzną szarobrązową. Wewnątrz „kurhanu” zarejestrowano kolisty obiekt usytuowany centralnie, wypełniony szeregiem dookólnych pasm pseudofibrów oraz znaczną ilość śladów po paleniskach.

W kategorii źródeł ruchomych odnotowano 5181 fragm. ceramiki, 378 krzemieni, 500 kamieni, znaczne ilości polepy (w tym fragm. ze śladami po drewnianej konstrukcji), pokonsumpcyjnych kości zwierzęcych, muszli małża i węgla drzewnych. Zarejestrowano też kilka zabytków, m.in. siekierkę kamienną i jej półfabrykaty, igłę kościaną, fragm. szydeł kościanych, rozcieracze. Nieopodal zlokalizowano duże żarno, usunięte z obiektu podczas orki. Znaczne rozdrobnienie źródeł ruchomych (zarówno ceramiki, kości, muszli, jak i artefaktów krzemiennych i kamiennych) sugeruje możliwość ich intencjonalnego niszczenia.

Hipotetycznie można założyć, iż obiekt ów był wydzielonym na cmentarzysku miejscem kultowym, w obrębie którego regularnie odbywały się stypy pogrzebowe. Materiał ceramiczny o jednorodnym charakterze ujawnia cechy „południowe” (kultura unietycka, wietrzowsko-madziarowska, otomańska) i jest zbieżny (choć być może nieco późniejszy)